

پاورقی (۸۴)

اعدام دیکتاتور

دایان دوکریه، ترجمه: محمدعلی عسگری

چاوشسکو

چاوشسکو از حالت هاج‌وواج درآمد و برای چند لحظه شروع کرد در میکروفن فریاد بزند که «الو الو رفقا، با آرامش سر جای خودتان برگردید.» ایلانا نیز به میکروفن نزدیک شد و جمع کودکانش را که پیش‌روی او حضور داشتند، خطاب قرار داد: «آرام باشید فرزندانم، اما لحن معلمی را داشت که از کنترل اوضاع ناتوان است. بلافاصله ششام‌ها شروع شد.

آن «کودکان» تصمیم گرفته بودند پدر و مادرشان را با هم بکشند. خلاف دستورات واضح چاوشسکو، تصاویر این واقعه داشت به‌صورت مستقیم از تلویزیون پخش می‌شد. او سخنران ماهری بود و در مواقعی که حوادثی مشابه این رخ می‌داد، می‌توانست بلافاصله در عرض چنددقیقه حرف‌هایش را برگرداند، اما آن روز نمی‌توانست سازمان رادیو و تلویزیون را که داشت سخنانش را مستقیم پخش می‌کرد، کنترل کند. تمام مردم رومانی دریافتند چاوشسکو دیگر قادر نیست هیچ چیزی را به ملت دیکته کند.

در دفترش، به‌سرعت نستستی اضطراری ترتیب داد تا برای کنترل مردم راه‌حلی پیدا کند. نظامیان و افراد پلیس مخفی، حتی نزدیکان گذشته که سال‌ها بود از او فاصله گرفته بودند، برای آخرین‌بار در کاخ جمع شدند. همچنین سعی کرد شاعران دربار را که در اوقات عادی اشعار و قصایدی در مدح او و همسرش می‌سرودند، که عظمت قهرمان ملت و شهرت آنها را یادآور شوند، کرد آورد، اما آنها نخستین کسانی بودند که فرار را برقرار ترجیح دادند. وقتی هوا تاریک شد برای آخرین بار فرزندان و خواهر و برادرانش را ملاقات کرد. شب را در فکر این بود که یک ضدحمله ترتیب دهد.

صبح روز بعد، ستاد نیروهای امنیتی از طریق ژنرال «ایولیان ولاد» این دستور را دریافت کرد که به مردم تیراندازی نکند. وقتی چاوشسکو صبح روز ۲۲ دسامبر از خواب برخاست دیگر تمام قدرتش را از دست داده بود. او انسانی ناتوان شده بود، هرچند اعلام حالت جنگی کرد، اما فرصت آن را نداشت که حتی چنین فرمانی را به‌لحاظ قانونی امضا کند. در همان زمان، در شهر کارگران با دست‌کشیدن از کار، داشتند به صفوف معترضان می‌پیوستند.

ساعت ۹:۳۰ بود که خبر «خودکشی» وزیر دفاع، یعنی «واسیلا میلایا»، به گوشش رسید. در آخرین تلاش، با مستشاران نظامی روسی و چینی دیدار کرد، اما آنها دیگر از این برده سابق‌شان حمایت نمی‌کردند. دیگر از او دست کشیده بودند. مردم دوباره تجمع کردند. آن‌هم در جایی که دیکتاتور به آن می‌بالید. حدود صد هزار نفر در مقابل مقر کمیته مرکزی حزب تجمع کردند.

ساعت ۱۲ بود که نیکلا و همسرش سوار هلی‌کوپتری شدند که آنها را در فاصله ۳۰ کیلومتری پایتخت در «تارکویست» بر زمین نشاند. بلافاصله سربازان شورشی آنها را توقیف کردند. فرار هوایی آنها به «وارین» نیز شکست خورده بود. آنها می‌توانستند به سادگی با هلی‌کوپتر دیگری که سوخت کافی داشت خود را به یک کشور متحد برسانند، اما کدام کشور؟ شوروی‌ها به‌دنبال گفت‌وگوهای اخیر از او دست کشیده بودند. دموکراسی‌های مردمی نیز که فروپاشیده بود. دیگر متحدی نداشت، ولی چرا سعی نکرد از طریق تونل‌هایی که به طول کیلومترها در زیر شهر کشیده بود، فرار کند؟

از ساعت ۱۴:۳۰ بود که «ایوان الیسکو»، به‌عنوان آزادی‌بخش رومانی، بر صفحات تلویزیون ظاهر شد و پایان عملیات سرکوبی را که چاوشسکو قادر به انجام آن نبود، اعلام کرد. دو روز بعد، الیسکو، سرد قدرتمند جدید، فرمانی را صادر کرد که به موجب آن یک دادگاه نظامی فوق‌العاده تشکیل شود و ایلانا و نیکلا را محاکمه کند.

آن دو در حالی که دست همدیگر را گرفته بودند و در سالتی برای محاکمه محصور شده بودند، اتهامات‌شان را شنیدند، اتهاماتی که هیچ دلیل و مدرکی برای آنها ارائه نمی‌شد. نیکلا، نمی‌فهمید چگونه ممکن است این‌طور به آنها بی‌احترامی شود و به مادر همگان، دانشمند و بانوی نخست کشور و ملکه‌ای که او از سال ۱۹۳۹ تا کنشاییش کرده بود، دشنام دهند. هرگاه نیکلا با کسانی مواجه می‌شد که باید با آنها مقابله می‌کرد، ایلانا می‌گفت: «ول‌شان کن! آنها لیاقت تو را ندارند». راست می‌گفت، هیچ‌کس شایستگی او را به جز ایلانا نداشت.

درنهایت حکم اعدام صادر شد و چوبه‌های دار را آوردند. دادستان با تمسخر به آن دو گفت بهتر بود به‌جای اینکه برگردند، در خارج از مرزا می‌ماندند. پاسخ آنها به این تمسخر، اما تنها یک نیشخند بود. نیکلا خندید، اما ایلانا گفت: «ما به خارج نمی‌رویم. اینجا خانه ماست» و در پایان هر دو میدان را ترک کردند.

ادامه دارد

مرد همیشه‌برنده کارزارهای انتخاباتی ۱۳ سال گذشته ترکیه باخت؛ به اقتدارگرایی و کردستیزی‌اش. حول‌وحوش شش ماه پیش بود که اردوغان همه تلاش‌های کردهای ترکیه برای نجات کوبانی را کناری نهاد و با غروری از سر نوهم، مدافعان کرد کوبانی را با اعضای داعش مقایسه کرد. همان اظهارات ناپخته در کنار حمایت پشت‌پرده از داعش، قلع‌وقمع روزنامه‌نگاران و سرکوب آزادی‌های اجتماعی در نهایت خیال خام تغییر نظام سیاسی و افزایش قدرت رئیس‌جمهوری او را به یاد داد. حالا کردستیزی «رجب طیب اردوغان» مثل بومرنگی به او و حزب متبوعش «عدالت و توسعه» بازگشته است. مهم‌ترین دلیل ناکامی حزب عدالت و توسعه در کسب اکثریت کرسی‌های پارلمان، نتایج شگفت‌انگیز حزب «دموکراتیک خلق‌ها» است؛ حزبی هوادار کردها که بیش از ۱۰ درصد آرای موردنیاز برای ورود به پارلمان را به‌دست آورد و بر ۸۰ کرسی تکیه زد. کاندیداهای طرفدار کردها که پیش‌تر به عنوان کاندیداهای مستقل در انتخابات شرکت می‌کردند، در تصمیمی جسورانه این بار در قالب حزب دموکراتیک خلق‌ها به رهبری «صلاح‌الدین دمیرتاش» در انتخابات شرکت کردند و نتیجه هم شگفت‌انگیز بود. بخشی از کردهای استان‌های کردنشین شرق ترکیه که پیش‌تر به حزب عدالت و توسعه رای می‌دادند، در این انتخابات آرای خود را به سید تنها حزب قانونی کردها یعنی حزب دموکرات خلق ریختند و ازهمین‌رو عدالت و توسعه با ازدست‌دادن ۷۰ کرسی پارلمان برای اولین‌بار از زمان قدرت‌گرفتن، نتوانست اکثریت پارلمان را به‌دست آورد. حزب دموکراتیک خلق‌ها به‌دست‌آوردن ۱۳ درصد آرای انتخابات در حالی

گامی رو به جلو برداشت که حزب «جمهوری خواه خلق» با کسب ۲۵ درصد آرا و با وجود ازدست‌دادن یک درصد آرا، یعنی سه کرسی، نسبت به انتخابات سال گذشته، همچنان دومین حزب بزرگ ترکیه است. حزب ملی‌گرای حرکت ملی نیز با ۱۳ درصد آرا و تصاحب ۸۰ کرسی، در جایگاه سوم این انتخابات قرار گرفت. در چنین شرایطی اگرچه همه احزاب، ائتلاف با عدالت و توسعه را رد کرده‌اند اما چند سناریو پیش‌روی سپهر سیاسی ترکیه است.

دایره قدرت تنگ‌تر می‌شود

اگرچه «دولت باغچه‌لی» رهبر حزب «حرکت

عین‌الله

کردها معادلات سیاسی حزب «عدالت و توسعه» را برهم زدند

اردوغان در تنگنا

ملی» مشارکت در ائتلاف را رد کرده اما احتمالاً برای عدالت و توسعه ائتلاف با حزب دست‌راستی حرکت ملی خوشایندتر از باقی احزاب است؛ چراکه هر دو در یک سطح محافظه‌کار و ملی‌گرا هستند. در صورت چنین آرایشی، باغچه‌لی که بارها از جاه‌طلبی‌های اردوغان برای ایجاد سیستم ریاست‌جمهوری در ترکیه انتقاد کرده است، احتمالاً خواهان امتیازات قابل‌توجهی از جمله محدودیت قدرت اردوغان می‌شود. اما ائتلاف عدالت و توسعه و حرکت ملی می‌تواند ضربهای به روند صلح با حزب «کارگران کردستان» ترکیه، (پ‌ک‌ک) باشد، چراکه حامیان

حرکت ملی مخالف مذاکره با کردها هستند. سناریو محتمل دیگر از این روست؛ اگر «احمد داوود اوغلو» نخست‌وزیر و رهبر حزب عدالت و توسعه نتواند دولتی پایدار تشکیل دهد، طبق سنت سیاسی ترکیه اردوغان می‌تواند تشکیل دولت را برعهده دومین حزب بزرگ پارلمان – حزب جمهوری‌خواه خلق– بیندازد. هرچند به‌نظر نمی‌رسد اردوغان که محور فعالیت‌های سیاسی‌اش مخالفت با حزب جمهوری‌خواه خلق است، چنین مسیری را دنبال کند. حزب جمهوری‌خواه خلق، ۱۳۲ صندلی را به‌دست آورده و می‌تواند با حزب حرکت ملی و یا حزب دموکراتیک خلق‌ها ائتلاف کند.اما سناریو کمترمحتمل دیگری نیز وجود دارد. عدالت و توسعه می‌تواند با حمایت نمایندگان مخالف دولت، رای اعتماد کافی را در پارلمان به‌دست آورد و دولت اقلیت تشکیل دهد. حزب حرکت ملی شاید حامی چنین سناریویی باشد؛ اما با گرفتن امتیازاتی نظیر تضمین برگزاری انتخابات زودهنگام، اما به باور کارشناسان، حزب جمهوری‌خواه خلق و دموکراتیک خلق‌ها احتمالاً موافق چنین حرکتی نیستند. اما اگر دولت ائتلافی تشکیل نشود یا دولت اقلیت موفق به کسب رای اعتماد تا ۲۵ روز دیگر نشود، پارلمان به اردوغان این اختیار را می‌دهد که مجوز برگزاری انتخابات پارلمانی زودهنگام را صادر کند، انتخاباتی که باید ۹۰ روز بعد برگزار شود. آینده سیاسی پیش‌روی ترکیه هرچه باشد، یک چیز مشخص است: ترک‌ها می‌خواهند اردوغان، یک رئیس‌جمهور عادی باشد با اختیارات معمول، نه آنچنان که رهبر عدالت و توسعه است و نه دیکتاتوری متوهم.

سیامک کاکایی، کارشناس مسائل ترکیه در گفت‌وگو با «شرق»:

اردوغان ناآرام است و ساکت نمی‌نشیند

جدید هماهنگ کند، به نظر می‌رسد روزهای سختی در انتظار است. نکته معلوم، این است که رجب طیب اردوغان همچنان شخص اول ترکیه است و اصولاً کسی نیست که اهدافش را فراموش کند و به همین دلیل به سمت رایزنی‌های نوین سیاسی خواهد رفت. به هر

حال اردوغان آرام نخواهد نشست. این امکان وجود دارد که ائتلاف عملی نشود و به همین دلیل حتی این احتمال وجود دارد «انتخابات زودهنگام» را طراحی کند.

۱ بعد از سه دوره متوالی حکومت‌داری تک‌حزبی، اکنون در سیاست‌های «عدالت و توسعه» شاهد چه تغییری خواهیم بود؟ دقیقاً حالا آنها برای تشکیل دولت جدید، باید با گروه‌های دیگر ائتلاف کنند که می‌توان این‌طور گفت که «شرایط جدید» مانعی جدی برای سیاست‌های این حزب و شخص اردوغان به شمار می‌رود.

۲ وزن بیشتر این حزب باعث به‌وجود آمدن تنازع سیاسی نمی‌شود؟

این احتمال را باید احتمالی محتمل دانست. از

طرفی حزب منتسب به اردوغان که به تک‌صدایی و استقلال رای عادت کرده است، اصرار به تزریق تفکراتش خواهد داشت و از سوی دیگر، کردها که با درخشش نسبی در انتخابات مانع از تشکیل دولت یکپارچه شدند، مطالباتی را مطرح کردند. پس می‌توان این‌طور گفت که فضای سیاسی و تصمیم‌گیری

ترکیه در حال سیر در مسیر اختلاف و شاید هم چالش است.
۳ ترک‌ی‌کردی‌شدن، ترکیه را به لحاظ سیاسی با چه شرایطی مواجه می‌کند؟ این انتخابات اوضاع سیاسی این کشور را وارد مرحله جدیدی کرده و روی دیگر چرخش سیاسی را به ترک‌ها نشان داد. هم‌اکنون ترکیب گروه‌های سیاسی در مسائل داخلی و بین‌المللی تغییر زیادی را به‌خود دیده است. البته عدالت و توسعه همچنان وزن سیاسی قابل‌توجهی دارد و باید دید مذاکرات در ارتباط برای چنین دولت جدید، فشرده‌تر می‌شود.

۴ کردها در شرایط جدید چه سهمی در تحركات سیاسی دارند؟ عدالت و توسعه الان دیگر چاره‌ای ندارد به غیر از این انتخابات اوضاع سیاسی این کشور را وارد مرحله جدیدی کرده و روی دیگر چرخش سیاسی را به ترک‌ها نشان داد. هم‌اکنون ترکیب گروه‌های سیاسی در مسائل داخلی و بین‌المللی تغییر زیادی را به‌خود دیده است. البته عدالت و توسعه همچنان وزن سیاسی قابل‌توجهی دارد و باید دید مذاکرات در ارتباط برای چنین دولت جدید، فشرده‌تر می‌شود.

روزی که رؤیای نو عثمانی به بایگانی تاریخ سپرده شد

با حزب دموکراتیک خلق‌ها، نمی‌تواند اتحاد سه‌جانبه‌ای را به رهبری حزب «جمهوری‌خواه خلق» شکل دهد.
۲ حزب عدالت و توسعه با کسب ۲۵۸ کرسی می‌تواند در صورت عدم توافق با تشکیل دولت ائتلافی، به شرط عدم مخالفت احزاب دیگر یک دولت اقلیت تشکیل دهد.

۳ حزب جمهوری‌خواه خلق به‌عنوان بدیل آلترناتیوی حزب عدالت و توسعه، تحت هیچ شرایطی در موقعیت فعلی که اردوغان در سراسیبه سقوط افتاده است، وارد ائتلاف با این حزب نخواهد شد.
۴ هرچند «صلاح‌الدین دمیرتاش»، رهبر دموکراتیک خلق‌ها، بلافاصله بعد از اعلام نتایج، به‌صراحت گفت با اردوغان ائتلاف نمی‌کند، اما در صورت اعطای امتیازات قابل توجه در مورد حقوق کردها و مطالبات جنبش‌های مدنی و چپ، امکان اتحاد وجود دارد.

۵ از آنجا که حزب حرکت ملی یک حزب به‌شدت راست‌گراست، در صورت چراج سبز اردوغان برای فشار بر کردها و دست‌کشیدن از تغییر قانون اساسی، می‌تواند کاندیدایی برای ائتلاف باشد.

جددا از قاتل‌باز مثبت داخلی‌ای که انتخابات اخیر پارلمانی ترکیه می‌گذارد و راه را برای برخورد با فسادهای باند اردوغان بازتر می‌کند و رسانه‌ها نیز از زیر فشار حکومتی تا حدودی خارج می‌شوند، در حوزه سیاست خارجی نیز یکه‌تئاری اردوغان در منطقه به‌خصوص سوریه کاهش می‌یابد و حمایت‌های این کشور از گروه‌های اسلام‌گرای سنیزه‌جو، همچون «داعش» و جبهه «النصره»، کاهش قابل ملاحظه‌ای می‌یابد.

رویداد

اوباما خطاب به انگلیس:

در اتحادیه اروپا بمان

● باراک اوباما، رئیس‌جمهوری آمریکا در حاشیه نشست گروه «جی‌هفت» در آلمان خطاب به «دیوید کامرون»، نخست‌وزیر انگلیس، تأکید کرد: یکی از ارزش‌های اصلی در عضویت انگلیس در اتحادیه اروپا، رهبری و قدرت آن برای مقابله با چالش‌های جهانی است، چنین مسیری را دنبال کند. حزب جمهوری‌خواه خلق، ۱۳۲ صندلی را به‌دست آورده و می‌تواند با حزب حرکت ملی و یا حزب دموکراتیک خلق‌ها ائتلاف کند.اما سناریو کمترمحتمل دیگری نیز وجود دارد. عدالت و توسعه می‌تواند با حمایت نمایندگان مخالف دولت، رای اعتماد کافی را در پارلمان به‌دست آورد و دولت اقلیت تشکیل دهد. حزب حرکت ملی شاید حامی چنین سناریویی باشد؛ اما با گرفتن امتیازاتی نظیر تضمین برگزاری انتخابات زودهنگام، اما به باور کارشناسان، حزب جمهوری‌خواه خلق و دموکراتیک خلق‌ها احتمالاً موافق چنین حرکتی نیستند. اما اگر دولت ائتلافی تشکیل نشود یا دولت اقلیت موفق به کسب رای اعتماد تا ۲۵ روز دیگر نشود، پارلمان به اردوغان این اختیار را می‌دهد که مجوز برگزاری انتخابات پارلمانی زودهنگام را صادر کند، انتخاباتی که باید ۹۰ روز بعد برگزار شود. آینده سیاسی پیش‌روی ترکیه هرچه باشد، یک چیز مشخص است: ترک‌ها می‌خواهند اردوغان، یک رئیس‌جمهور عادی باشد با اختیارات معمول، نه آنچنان که رهبر عدالت و توسعه است و نه دیکتاتوری متوهم.

تاکید سران گروه ۷

بر ادامه تحریم‌های مسکو

● سران هفت اقتصاد بزرگ جهان که در آلمان گرد آمدند، تأکید کردند تا زمانی که رئیس‌جمهوری روسیه و جدایی‌طلبان در اوکراین، پایبندی کامل خود را به توافق صلح در آن کشور نشان ندهند، تحریم‌ها علیه روسیه ادامه پیدا خواهد کرد. به گزارش خبرگزاری‌ها، نبردها در اوکراین، در کنار اختلافات میان یونان و شرکای اروپایی‌اش در مورد بدیهی‌های آن کشور، اهم گفت‌وگوهای سالانه سران گروه هفت را در نخستین روز گردهمایی آنها تشکیل می‌داد. میزبان دیدار سال جاری، آنکلا مرکل، صدراعظم آلمان است که همراه با رهبران آمریکا، بریتانیا، ژاپن، ایتالیا، کانادا و فرانسه در جنوب آلمان به‌سر می‌برد. به گزارش خبرگزاری فرانسه با وجود گفته‌های اخیر ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، که «جای نگرانی از روسیه وجود ندارد»، اما با افزایش مجدد تنش‌ها در شرق اوکراین، هراس از شکست توافق‌نامه آتش‌بس مینسک، فرونی یافته است. توافقی که با کمک آلمان و فرانسه و حضور طرف‌های اوکراینی و روسیه، چهار ماه پیش، در بلاروس منعقد شده بود.

رهبر حوثی‌ها و پسر عبدالله صالح در فهرست تحریم‌های اروپا

● اتحادیه اروپا نام رهبر جنبش انصارالله یمن و پسر علی عبدالله صالح را در فهرست تحریم‌های خود قرار دارد. به گزارش انشر، تحریم‌های اتحادیه اروپا علیه عبدالملک حوثی، رهبر انصارالله یمن (حوثی) و پسر علی عبدالله صالح، رئیس‌جمهور پیشین این کشور شامل بلوکه‌شدن دارایی‌ها و ممنوع‌شدن ورود آنها به کشورهای عضو این اتحادیه است. پیش از این شورای امنیت نیز عبدالملک حوثی و پسر علی عبدالله صالح را در فهرست تحریم‌های خود قرار داده بود. در تحولی دیگر منابع نزدیک به جنبش انصارالله یمن از کشته‌شدن وزیر دفاع عبدره منصورهادی در حمله جنگنده‌های عربستان خبر دادند. محمود الصبیحی، وزیر دفاع دولت مستعفی یمن و از ژنرال‌های ارشد این کشور، اوایل فروردین در جریان درگیری نظامی میان حوثی‌ها و نیروهای عبدره منصورهادی، رئیس‌جمهور مستعفی یمن در اطراف عدن به اسارت درآمده بود. این خبر هنوز از سوی منابع رسمی انصارالله با منصور هادی تأیید یا تکذیب نشده است. آزادی الصبیحی همواره یکی از خواسته‌های اصلی منصور هادی و سازمان ملل از حوثی‌ها برای ازسرگیری مذاکرات صلح بوده است که این مسئله در طرح پیشنهادی ۱۰ابندی رئیس‌جمهوری اسبق یمن جنوبی برای حل بحران یمن نیز مورد تأکید قرار گرفته است.

ارتش لبنان در ارتفاعات عرسال

● هم‌زمان با ادامه درگیری‌ها میان حزب‌الله لبنان و تروریست‌ها در ارتفاعات عرسال، ارتش لبنان نیز در این شهرک کشته‌شد، به گزارش روزنامه فرامنطقه‌ای الشرق‌الاوسط، احمد الفلیطی، معاون شهردار عرسال اعلام کرد یگان‌های ارتش لبنان خودروهای نظامی و کنتست‌زنی را در همه خیابان‌ها و محله‌های این شهرک مستقر کرده و وارد مناطقی شده‌اند که اردوگاه‌های آوارگان در آنجا قرار دارد. وی اعلام کرد: این اقدام احتمالاً مقدمه‌ای برای عملیات گسترده‌تر در روزهای آتی باشد. اقدام ارتش لبنان با استقبال گسترده ساکنان عرسال مواجه شد. در همین راستا چند نفر از مسئولان حزب‌الله لبنان خواهان اجرای قوانین اخیر دولت درباره واگذاری مسئولیت «آزادسازی عرسال» به ارتش شدند و تأکید کردند حزب‌الله قصدی برای ورود به شهرک عرسال ندارد. درحال حاضر ارتش سوریه و حزب‌الله لبنان مشغول انجام عملیاتی برای پاک‌سازی ارتفاعات عرسال و ارتفاعات قلمون از وجود تروریست‌ها هستند و به پیشروی گسترده در این ارتفاعات دست یافته‌اند.